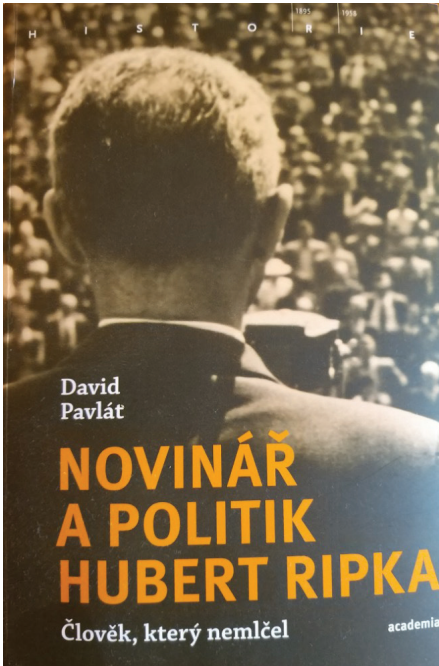

Recenze

PAVLÁT, David. Novinář a politik Hubert Ripka: člověk, který nemlčel. Praha: Academia, 2018. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-290-10

Pavlátova kniha přináší pohled na osobnost Huberta Ripky (1895–1958), který patřil k významným prvorepublikovým novinářům a rovněž byl blízkým spolupracovníkem ministra zahraničních věcí a pozdějšího prezidenta Edvarda Beneše, který se později stal státním ministrem exilové vlády v Londýně.

O významu a zaujetí osobností Huberta Ripky svědčí fakt, že v roce 2018 byla vydána monografie Jiřího Pernese: *Hubert Ripka: tragédie demokrata: život bojovníka za Československou republiku. Brno: B/P, 2018. ISBN 978-80-7485-170-4*. Takřka současně tak byly vydány dvě zásadní monografie. Publikace renomovaného historika Jiřího Pernese tak do jisté míry „soupeří“ s prvotinou mladého historika o přízeň čtenáře a zájem odborné veřejnosti.

Upuštěme od nabízející se komparace obou knih a věnujme se ryze publikaci Davida Pavláta, který na 500 stranách textu (a zde připuštěme jedno malé srovnání), tedy takřka dvojnásobek rozsahu oproti Pernesově knize, předkládá osudy Huberta Ripky od jeho dětství v Koberčicích po jeho poslední dny v Londýně v roce 1958.

Hubert Ripka patřil za první republiky mezi nejaktivnější demokraticky orientované novináře a nejbližší spolupracovníky Edvarda Beneše, ať již ve funkci ministra zahraničních věcí, či prezidenta republiky.

Autor David Pavlát se věnuje osobě Huberta Ripky již od svých studií a ne náhodou se tato osobnost stala i tématem jeho disertace, z které tato publikace vychází.

Životní etapy Huberta Ripky je možno, na základě monografie, rozčlenit na dvě základní kapitoly. Hubert Ripka novinář a Hubert Ripka politik.

Z bohatého archivního materiálu, který byl autorem velmi erudovaně zpracován, jsou čtenáři předkládány poznatky spojené s působením Ripky v redakci Národního osvobození, periodika vzniklého sloučením Československých novin a Legionářského směru v roce 1924. Od roku 1930 působil v redakci Lidových novin, kde využil svých bohatých novinářských zkušeností. Těchto jeho aktivit notně využívala i zahraniční periodika, která přebírala Ripkovy články jako zásadní zdroj informací pro informování o Československé politice (kapitola 2.4.). Novinářská činnost Ripky později ustupuje do pozadí a od třetí kapitoly je kniha věnována osobnosti Huberta Ripky jakožto politika.

Zásadní změnou v jeho životě je rok 1935, kdy se stává členem Československé strany národně socialistické, tedy osudové spojení s touto politickou stranou, která jej vynese až na pozici ministra, exilové i poválečné vlády.

Publikace se rovněž zaměřuje na období spojené s událostmi roku 1938, kdy Ripka vystupoval jako odpůrce stávající situace, který opakovaně setrval na svém přesvědčení o nutnosti boje proti Německu. Stal se členem Výboru na obranu republiky a v prvních říjnových dnech usiloval o zastavení vydávání pohraničních území. V nových poměrech Druhé republiky započal s protiněmeckou činností a 10. října 1938 odjel do zahraničí. Do svého prvního exilu.

Reflexi událostí spojené s rokem 1938 je autorem věnována významná pozornost, kdy cituje z Ripkovy knihy *Munich: Before and After*, týkající se výkladu mnichovských událostí, kterou však Pavlát shledává jako příliš apologetickou ve vztahu k první republice (s. 107).

Na podzim roku 1939 se stal členem Československého národního výboru, kde vedl Správu pro službu informační. Období exilu je stěžejní částí knihy. Je jí zde věnován značný prostor. Včetně popisu dobrodružného opuštění kapitulující Francie a evakuace do Velké Británie, kde se stal nejprve státním tajemníkem a od října 1941 státním ministrem v československém exilovém ministerstvu zahraničních věcí (s. 135).

Tato část monografie popisuje detailním způsobem činnost Huberta Ripky v exilové vládě, zejména pak jeho jednání o česko-polské konfederaci (s. 153) či vyjednávání se sovětskými zástupci završená smlouvou se SSSR z května 1944. Opomenuta není rovněž úloha Huberta Ripky při konstituování nových politických poměrů spojeným s omezením politického pluralismu v novém Československu spojeného například s odmítnutím existence předválečné Agrární strany (s. 177).

Stranou zájmu u Pavláta nezůstává ani představení koncepce Ripkovy představy o budoucím poválečném postavení Československa v Evropě založeném na spolupráci mezi Východem i Západem, jakožto záruky proti německým snahám o agresí, neboť předpokládal, že Německo bude i nadále zdrojem agrese v Evropě (s. 181).

Z badatelského hlediska je rovněž podstatná i další část knihy, věnující se poválečným poměrům v Československu. V této části je zevrubně popsána úloha Huberta Ripky na průběhu událostí spojených s postupným nástupem komunistické moci. Ripka, jenž zastával v letech 1945–1948 pozici ministra zahraničního obchodu, deklaroval názory národních socialistů jako protiváhy komunistům v podobě syntézy liberalismu a socialismu (s. 238).

Vývoj směřující k únoru 1948 je v knize zachycen snahami Ripky o přijetí Marshallova plánu a následné vyjednávání se Sovětským svazem o postavení Československa. Osudy Ripky však směřují k druhé emigraci, poté co je iniciátorem demise nekomunistických ministrů z 20. února 1948.

Druhá emigrace Huberta Ripky je zpracována s ohledem na jeho působení v podpoře uprchlíků a vydávání čs. periodik, sám napsal studii *Únorová tragédie* a zapojení do aktivit Rady svobodného Československa a následného členství v Národním výboru svobodného Československa.

David Pavlát ve své knize popisuje rovněž období Ripkova pobytu v USA, kdy byl vyšetřován senátním podvýborem pro vnitřní bezpečnost z důvodu obav z komunistické infiltrace (s. 329).

V roce 1955 se Ripka vrátil do Evropy, kde byl považován za nejdůležitějšího reprezentanta nejen ČSR, ale i celé střední Evropy, přičemž v této souvislosti si autor publikace o Hubertu Ripkovi klade závěrem logickou otázku, zdali Ripka je svými postoji Evropan, či Čechoslovák.

Monografie přináší hluboký vhled a poznání osobnosti Dr. Huberta Ripky. Za účelem studie byly zpracovány archivní materiály celé řady institucí, Národním archivem v Praze počínaje a Archivem Národního muzea konče. Ze zahraničních archivů je pak zmíněn Archiv des Auswärtigen Amtes in Berlin. Absence dalších zahraničních archivů nastoluje možnou otázku, zdali komplexnosti celého díla nemohlo prospět i zpracování většího množství zahraničních materiálů, které mohly nabídnout pohled na tuto osobnost i prostřednictvím jejich „protistran“, kterými nebyly žádné menší osobnosti než například Ch. de Gaulle, či J. V. Stalin. Je to však jen hypotéza, která nemá za cíl nikterak ubrat na komplexnosti a kompaktnosti celé monografii.

Pozastavme se u jedné otázky. A to, komu je monografie určena. Zdali laickému publiku, či odborné veřejnosti. Obsah zpracovaných pramenů umožňuje publikaci hodnotit velmi vysoko, přičemž je nutno konstatovat, že díky jasnému srozumitelnému jazyku je možno knihu doporučit i té nejširší veřejnosti.

Velmi pozitivně pak můžeme hodnotit obrazový doprovod, monografie je doplněna více než 30 fotografiemi a dále přílohami archivních materiálů, kterými jsou například korespondence prezidentu Edvardu Benešovi v době mnichovských dní, kde jej informuje o svém plánovaném exilu ve Francii (příloha IX).

Poměrně přínosný je i seznam vystoupení Huberta Ripky v rozhlasovém vysílání BBC (v letech 1940–1945), který čítá několik desítek položek. Bohužel kniha nespécifikuje hlouběji toto mediální působení Huberta Ripky. Je samozřejmě logické, že analýza vystoupení Ripky v rozhlasovém vysílání BBC je tématem na samostatnou studii a její absence v hodnocené monografii nikterak neubírá na jedinečnosti publikace.

Uvedené však může sloužit jako pobídnutí k dalšímu zpracování tématu Hubert Ripka, obzvláště je-li známo, že autor má bohatou mediálně analytickou praxi v rámci svého dřívějšího působení, například pro docentskou práci.

Závěrem je možno shrnout, že publikace je přínosným zpracováním tématu zaobírajícím se Hubertem Ripkou, které je velké nejen co do rozsahu, ale i co do hloubky zpracování.

(Jiří Hadaš)